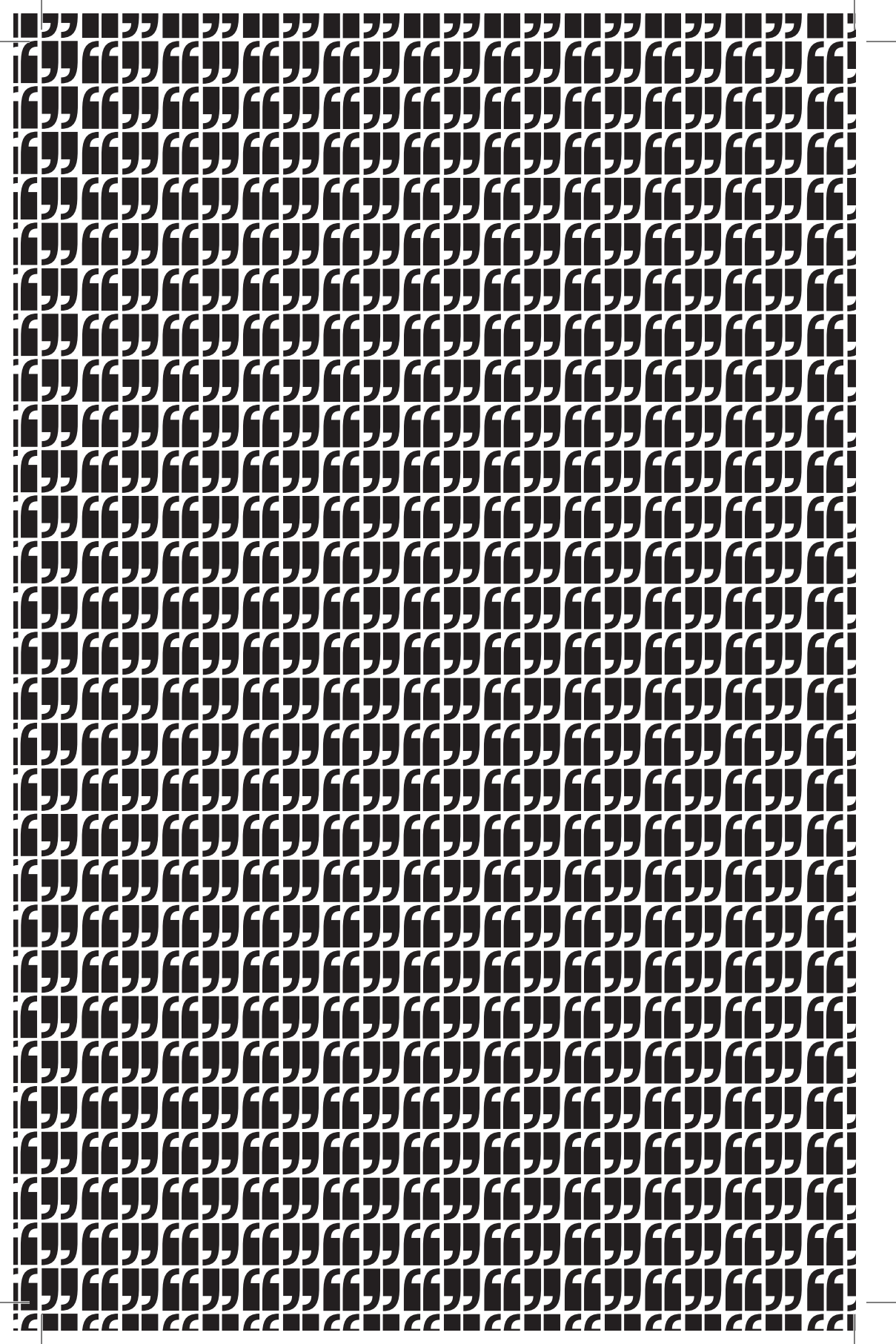

OVNI 78

OVNI 78

WU MING

TRADUCCIÓ DE PAU VIDAL

Títol original: *UFO78,* Enaudi, 2022

© Wu Ming, 2022
© Manifest Llibres, abril 2024

Traducció de Pau Vidal
Correcció de Maite Puig
Disseny de coberta i maquetació Dani Rabaza (Münster studio)

Manifest Llibres
Carrer Pirineus 19, Barcelona
www.manifestllibres.cat

Manifest Llibres és un segell de Radical Books Cooperativa

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

ISBN: 978-84-19719-95-9
Dipòsit legal: B 7777-2024

Imprès per Arteos

A la Veronica Siracusano Raffa
(Sweepsy)

Trobem bonic el senyal que ens mena
a la interpretació de l'enigma
Franco *Bifo* Berardi,
Neuro-estetica dell'imaginabile

Vols venir? Perquè t'hi portem sense dubtar,
un viatge amb final abans de començar.
És complicat, ho veuràs més endavant,
plou sobre mullat, revolts per anar traçant,
veus d'un passat massa lluny, massa gran,
ulls com escletxes, flaixos enlluernant.
Colle Der Fomento Feat,
Kaos One, «*Miglia* e promeses»

Preludi
26 d'agost de 1976

Temps enrere, a l'estiu, els escoltes pujaven al Quarzerone.

D'un dia per l'altre apareixien a Forravalle, com estols d'aus migratòries.

Venien de la rodalia, de la costa i de l'altre vessant dels Apenins i tot. Venien fins a aquesta contrada fronterera, diferent de la resta de la Toscana, ja una mica com la Ligúria i amb un parlar propi. Segons els especialistes eren parlars de la regió de l'Emília-Romanya, però la gent d'allà, si els ho demanaves, s'arronsaven d'espatlles:

—Natros enraonem com enraonem.

De vegades venien només nois, de vegades només noies, i més rarament tots junts, Minyons i Guies. Baixaven de l'autocar davant de la barrera del safareig. A l'esplanada sense asfaltar els esperava un senyor que vorejava la quarantena, amb el nas punxegut, que al poble coneixien per Gheppio però que per a ells era el sotsinspector de la Guàrdia Forestal, Elio Gornara, preparat per escortar-los amb el quatre per quatre de color verd fins al terreny on acamparien.

Per a en Gheppio era important rebre els nouvinguts, per assegurar-se que anessin ben equipats i indicar-los els perills de la zona. La gent pujaven al Quarzerone com qui surt a passeig, i els escoltes igual, malgrat que la seva divisa («*Estote parati!*») els exhortava a estar sempre a punt. Aquell massís encaixat entre els Apenins i els Alps Apuans, però no tan alt, era considerat poca cosa, tot just per estirar les cames i respirar aire pur. Però amb les seves nombroses coves, els cingles en vertical sobre el riu Borro, les grans esquerdes i la roca d'esllavissada fàcil, el Quarzerone es mereixia el mateix respecte que qualsevol cim de les Dolomites. A part que als Alps els senders sempre estan ben indicats i

en condicions, mentre que allà amb prou feines se'n veia el rastre i els qui els seguien per primera vegada sovint es trobaven amb vegetació que els impedia el pas o amb esvorancs, i quan provaven d'esquivar l'obstacle s'acabaven perdent.

—Cada mes n'hem de sortir a buscar un o altre. Excursionistes, boletaires… Incidents que amb un mínim d'atenció es podrien evitar.

Mentre en Gheppio clavava el sermó als caps, els nanos carregaven al land-ròver els estris de la intendència, els sacs verds de les canadenques i els queviures. Quan van estar a punt, el forestal es va posar al volant i els nois en marxa, camí amunt, carregats amb la motxilla i combatent el cansament a còpia de cançons.

—I el ritme dels passos ens portarà fins a la llunyania on volem arribar!

Van plantar les tendes a Pian del Cielo, just passat el bosc, sota les parets fosques de Rocca Tesana. Un prat perfecte per acampar, pla com un matalàs i amb un bon gruix d'herba, un rierol per rentar-se, llenya per fer foc i, just al mig, un faig antiquíssim que proporcionava ombra.

S'hi solien estar cap a deu dies, màxim dues setmanes. Fins que un dia de bon matí desmuntaven la paradeta, tapaven les latrines, arriaven les banderes i l'únic rastre que deixaven eren les siluetes de les tendes en forma d'herba esgrogueïda.

En Gheppio comprovava que tot estigués com havia d'estar i tornava a baixar tendes i material. Aparcava just passada la barrera i mentre els nanos descarregaven els renyava per una piqueta o un paper que s'havien descuidat de recollir.

Aleshores, amb calma, s'encenia la pipa en espera d'un altre grup.

Els escoltes de l'agrupament Agesci Carrara 4 també el van trobar fumant, repenjat al safareig. Van ser els últims d'acampar al Quarzerone, a les acaballes de l'agost del 76.

—Bon dia –el va saludar el cap de Pioners–. Que arribem tard?

El sotsinspector va mastegar un retret i va buidar la pipa picant contra la vora de la bassa. Les presentacions eren sobreres, perquè en Simone Bartocci ja hi havia portat altres unitats, al Quarzerone. Hi havien fet unes quantes excursions, incloent-hi els campaments d'estiu del 73, l'últim sense noies. I des d'aleshores en Gheppio hi era, repartint permisos i consells.

—Aquesta nit plourà a bots i barrals –anuncià–. No us descuideu de fer uns bons reguerots.

Va treure del sarró un rotlle de paper lligat amb una goma de pollastre. En Simone el va reconèixer immediatament: eren les fotocòpies de dues fotografies fetes per l'Institut Geogràfic Militar. Mapes topogràfics que abastaven la totalitat de la muntanya, en els quals el forestal marcava els perills i els punts a evitar i encerclava en vermell les zones més perilloses, on valia més no aventurar-se. En Simone ja en devia tenir gairebé mitja dotzena, d'aquells valuosos rotlles. Semblaven tots iguals, però pobre de tu que ho diguessis a en Gheppio, que s'afanyava, picat, a replicar que els actualitzava cada temporada.

En Simone va donar les gràcies, va agafar el papir i el va passar a la cap.

—Aquesta és la Gemma, la meva ajudanta.

—Ajudanta ta tia! –es va queixar ella, bo i alçant un braç per fer veure que li ventava una bufa–. Em dic Gemma Corsini, soc la cap de les Guies.

En Gheppio li va donar la mà.

—Molt de gust, soc l'Elio Gornara. Benvinguda a Forravalle. Ja coneixes la muntanya?

La noia va sacsejar el cap i el sotsinspector li va allargar un tríptic de l'Ajuntament. Un text avorridíssim escrit per ves a saber qui i llegit per ningú. Enmig de tota aquella palla, l'única indicació interessant era la que es referia a les coves:

> La fantasia popular assegura que totes les grutes del Quarzerone es comuniquen a través de túnels naturals i artificials. Les més conegudes tenen noms relacionats amb llegendes (*la cova del Baffardello*), costums antics (*dels enamorats*), eremites medievals (*de San Palpano*) i fets històrics. La crònica d'una antiga batalla entre la República de Florència i els modenesos conta que aquests van aconseguir envoltar els enemics passant per una d'aquestes galeries, encara avui coneguda amb el nom de *caverna dels Ducals*.

En Gheppio es va limitar a afegir que, per més suggeridor que els semblés el nom, no s'arrisquessin a entrar-hi.

—Però de fet la majoria ni tan sols en tenen, de nom –rematà–, i a més moltes estan per explorar.

Tal com es preveia, aquella nit va ploure. L'herbei es va omplir de bassals però els sobresostres van aguantar la ventada. No va ser el típic temporal d'estiu, violent però passatger: l'endemà continuava. Per fi, el tercer dia el sol va treure el nas i les branques del faig d'enmig de l'esplanada van

florir de sacs de dormir estesos a eixugar-se. Als caps els va alleujar molt no haver de canviar de plans per culpa del temps. A la tarda el programa preveia l'arrencada del joc de les vint-i-quatre hores.

La Gemma es va posar el casc de moto que havia decorat a l'estil intergalàctic i en Simone el vestit d'astronauta, una granota carbassa amb penjarelles de paper de plata aquí i allà. L'escenari del joc simulava una invasió extraterrestre, inspirada en la brama que deia que al Quarzerone de tant en tant hi aterraven ovnis per visitar uns laboratoris supersecrets amagats dins les coves.

Els terrícoles, dividits en patrulles, cada una amb la seva base, els havien de repel·lir, a més d'intentar pispar-los armes, municions i queviures.

I va ser precisament el robatori del sopar a càrrec de dos marcians el que va donar el tret de sortida a la cacera per recuperar-lo.

En Jacopo i la Margherita van coincidir a la mateixa patrulla, o més probablement es van assegurar de coincidir-hi. Quan fa temps que ets minyó escolta, saps com funcionen algunes coses. Si els caps criden tothom a fer una rotllana, i apareixen disfressats de carallots, vol dir que aviat començarà un joc, més llarg i complicat com més treballada és l'esceneta inicial. Perquè et posin al mateix equip has de mirar d'esbrinar ben de pressa quants en faran. Per exemple, si en seran quatre t'has de canviar de lloc de manera que quedis a tres, o set, o onze persones de distància. Llavors comencen a repartir: un, dos, tres, quatre, l'un va en aquest equip, el dos en aquell, i així fins al final. De vegades pot passar que els caps se n'adonin i separin els qui han fet trampes, però en Jacopo i la Margherita eren caps d'unitat i se sabien tots els trucs. Sortien junts des de final de curs, tot i que no ho havien dit a ningú i per això ningú va pensar malament veient-los preparar la seva aventura.

A les vuit del vespre, tres xiulets llargs van decretar l'acabament de la primera part del joc. En la dura batalla de la tarda, la patrulla d'en Jacopo i la Margherita havia confiscat vint entrepans de pernil, una dotzena d'ous durs i disset pomes. Un botí excel·lent, comptant que se n'havien de peixar quinze persones.

La treva per sopar va durar fins a les nou, amb cada equip al seu quarter general, delimitat per una corda lligada entre dos arbres. Havent sopat van començar els preparatius per a la nit. Calia encendre els càmping gas, muntar un aixopluc amb lones, establir torns de guàrdia i preparar un nou pla d'acció.

Alguns s'ocupaven de la defensa, altres s'estimaven més llançar-se a l'atac.

La Margherita es va oferir per sortir a reconèixer el terreny i juntament amb quatre companys es van aventurar en terra de ningú. A la primera clariana va proposar de dispersar-se i tothom hi va estar d'acord. Atacar els extraterrestres en grup és obvi que no era la millor estratègia.

En Jacopo va sortir de la base al cap de poc declarant que pensava intentar un atac en solitari.

No costa gaire d'imaginar-se'l esperant la Margherita, a la gatzoneta, darrere d'una roca fàcil de reconèixer, prèviament acordada.

Ella arriba, s'ajup i li fa un petó als llavis. L'ajuda a aixecar-se i agafats de la mà s'endinsen al bosc.

A les onze de la nit la sentinella Tania va mirar l'hora: torn completat, havia de despertar la Margherita, però el seu relleu no era al sac de dormir, ni tan sols a la base.

Aleshores va cridar la Martina, que li va replicar que no es fes il·lusions perquè en Jacopo tampoc era al seu sac.

—I què vols dir?

Per ser prou explícita, la Martina va llançar una ràfega de petons a l'aire i tot seguit es va posar el dit davant dels llavis, *xxxt*. Aleshores la Tania va despertar la Monica perquè la substituís ella, però va rebre una rotunda negativa.

La discussió va pujar de to i arribà a orelles de l'Alberto, l'ajudant dels caps d'agrupament, responsable de l'equip fins que el joc no es donés per acabat.

Quan es va fer càrrec de la situació, l'Alberto va pensar que no era qüestió de prendre-s'ho a la lleugera. La Margherita no s'hauria saltat un torn de guàrdia només per seguir fent manetes amb en Jacopo. Si no per responsabilitat, com a mínim perquè no els enxampessin.

Va deixar passar un quart d'hora per assegurar-se que no havia estat un simple contratemps, un retard, un error de càlcul del temps de tornada.

A les onze i vint, dos minyons escoltes van baixar a Pian del Cielo. En Simone s'hi havia quedat, amb la farmaciola al costat per si tocava fer primers auxilis a cap malalt, ferit o contusionat.

Sense rastre d'en Jacopo i la Margherita, tampoc, allà baix.

En Simone va veure de seguida que n'havia passada alguna. I a muntanya, i de nit, *alguna cosa* ja és *força*.

—Torneu corrents a dalt –va ordenar als dos emissaris– i digueu a l'Alberto que aturi el joc.

Va agafar una lot i va baixar corrents al poble, sallant sobre les pedres del camí de cabres.

En Jacopo i la Margherita no eren tan inexperts per no saber tornar al campament. A part que quina necessitat haurien tingut, d'anar-se'n tan lluny, si aquell bosc oferia mil amagatalls?

Fos com fos, seria massa casualitat que s'haguessin fet mal tots dos i que un dels dos no trobés la manera d'avisar, o de tornar al campament…

—He perdut dos nanos –va dir a en Gheppio quan es van trobar a la porta de la caserna de la Guàrdia Forestal, després de fer-lo baixar del despatx del primer pis.

—Quan els heu vist per última vegada? –va demanar el sotsinspector mentre es posava la jaqueta directament damunt de la samarreta que feia de pijama.

—Ara fa un parell d'hores.

En Gheppio va entrar al despatx i va engegar el radiotransmissor. El grall de l'aparell va ferir les orelles d'en Simone.

—Astor, soc en Gheppio. Vine a la caserna, han desaparegut dos escoltes. Canvi.

—Quanta estona fa? Canvi –va demanar una veu ensonyada.

—Dues hores –respongué en Gheppio–. Canvi i tallo.

En aquell moment ni ell ni en Simone sospitaven que temps a venir respondrien, a aquella mateixa pregunta, que dos dies, dues setmanes, dos mesos, dos anys.

Avui en Simone està a punt de fer-ne setanta. La tardor d'aquell 1976 va plegar dels escoltes i va deixar la carrera de Dret per a més endavant. Fins a l'estiu de l'any següent va participar en les recerques d'en Jacopo i la Margherita i en la recollida de pistes sobre la seva desaparició. Va escorcollar la muntanya pam a pam, fins i tot en solitari, i si per casualitat sorgia la mínima novetat pujava a Forravalle per informar-se i parlar amb en Gheppio. Més endavant, quan va quedar clar que els dos adolescents no apareixerien mai més, va abandonar la carrera definitivament i se'n va anar a viure a Suècia, a treballar d'estibador al port de Göteborg. Potser se sentia responsable i alguna cosa l'empenyia a marxar ben lluny, no solament d'aquell lloc sinó de la vida que feia, cap a un indret on no hagués de parlar mai més amb ningú d'aquella història.

La il·lusió es va esquerdar la primavera de 1978, quan altres persones que es van veure implicades en els misteris del Quarzerone contribuïren a esbrinar una part de la veritat.

Això és la història de les vides que es van encreuar en aquell moment, als vessants de la muntanya. I si bé no podem conèixer tots els replecs, les llums i les ombres de cap vida, sí que podem intentar narrar-la a través de documentació, entrevistes, llibres i diaris de l'època, malgrat ser conscients de la distància impossible de cobrir entre els dies viscuts i les pàgines escrites. Al capdavall, el repte de narrar és atènyer la veritat afrontant l'inefable, encara que es tracti d'homes llop o de plats voladors.

Primer moviment
De l'1 al 19 de març de 1978

Roma, dimecres 1 de març

Remor de rierol que brolla, focs follets de sintetitzador, ressons llunyans de temps perduts. «In den Gärten Pharaos», del grup alemany Popol Vuh. Una banda sonora perfecta.

Avançant pel passadís, l'objectiu de la càmera escorcolla prestatges atapeïts d'antiguitats i de relíquies, estatuetes fetes artesanalment ves a saber on i quan: deesses de la fertilitat, animals sagrats, dimonis amenaçadors o inescrutables. Entre aquelles figures estilitzades de tant en tant treu el nas una maqueta de piràmide tolteca, o de nau espacial, d'inspiració racionalista o, al contrari, barroca.

L'any 1978 la televisió pública italiana ja feia programes en color, com era el cas d'aquest capítol d'*Odeon*. Però a la majoria de domicilis els aparells encara eren en blanc i negre i els tons cridaners d'aquell pis se'ls havien d'imaginar: les parets de color verd llampant, els prestatges pintats de groc, els reflexos de bronze dels bibelots.

La càmera s'acosta a un llindar sense porta, coronat per un gran llenç. La mirada vaga entre arquitectures enrunades o incompletes, suspeses en una nit lluminosa. Ben pocs hi deuen haver reconegut *Le temple foudroyé* d'Alberto Savinio. No l'original, sinó una reproducció adquirida per quatre rals als encants.

Embolcallats per la sonoritat dels Popol Vuh, entrem en una gran sala. En dues parets adjacents, prestatgeries altes fins al sostre. Sòlides, fosques i envernissades, potser de noguera. Davant de les rastelleres de llibres, més andròmines, més quecos i objectes decoratius.

Tall, primer pla. Uns quants llibres no estan posats com els altres, mostrant el llom, sinó de cara, perquè se'n vegi la coberta. Edicions estrangeres: *Bombas atómicas y robots en la Antigüedad* (a la sobrecoberta, un fotomuntatge amb el bolet d'Hiroshima i el Machu Picchu de fons), *Toisilta tähdilt* (Был ли Улисс космонавтом).

Una foto emmarcada sobresurt d'una fornícula: dos homes somrients es donen la mà. Quants deuen haver identificat, en el més gran dels dos, en Serguei Pàvlovitx Koroliov, cap de projectes del programa espacial soviètic? A baix a la dreta, tres ratlles amb bolígraf en alfabet ciríl·lic, segurament una dedicatòria, amb la signatura.

Una tercera paret està atapeïda de premis literaris, diplomes o certificats emmarcats amb vidre, cartells de congressos. La càmera no s'hi acosta, però se'n poden llegir les lletres grogues sobre fons blau (per a molts teleespectadors, només gris clar sobre un fons fosc):

«ATÒMIQUES I LÀSER ABANS DEL DILUVI?».

I, a sota:

«Conferència del prof. M. Zanka».

Algú fins i tot deu haver llegit:

«Hotel Parc dels Prínceps, Sorrento - Dimecres 11 de maig de 1977».

A la quarta paret, un altre llindar, no tan ample com el d'abans. La càmera s'hi fica i accedeix a un petit estudi. Un escriptori desordenat (llibretes obertes, folis fets una bola, diaris, gots, un cendrer ple) i un home d'esquena escrivint a màquina.

Mitja volta per la banda dreta per emmarcar-lo de perfil: seu tot just una mica acotat i porta jersei de coll alt (o potser de mig coll) fosc. Afaitat però amb unes garrofes espesses, cabells negres amb clenxa a la dreta.

És l'home que encaixava amb en Koroliov.

En aquell instant se sent la veu pastosa i vellutada del locutor:

«Es diu Martin Zanka, tot i que no és el seu nom real».

Odeon era, com es deia aleshores, un «informatiu setmanal». L'emetien pel segon canal de la RAI en horari de màxima audiència, amb un

subtítol cridaner: *Tot es fa espectacular*. Que volia dir: ens interessa tot el camp de l'espectacle, però també: sota la nostra mirada qualsevol cosa esdevé espectacle.

El programa va fer forrolla des del primer dia. D'entrada, pels temes triats, insòlits a la televisió italiana: les strippers del Crazy House de París, el costat eròtic del colonialisme italià a l'Àfrica, una nova cultura juvenil que arrasava a Londres i es deia *punk*. Temes triats sense distingir entre alta i baixa cultura i explicats amb un to foteta, irreverent, sovint en situacions absurdes preparades per a l'ocasió: una actriu etíop muntant a cavall al Foro Italico, un actor entrevistat enmig d'una batussa a cops de puny entre figurants, un cantautor tocant la guitarra mentre neva… La tècnica era innovadora, agosarada per a l'època, si més no pel que fa a l'entreteniment televisiu. El muntatge analògic feia efecte: parlaven de dones despullades, de pit i cuixa… i a la pantalla hi sortia un pollastre a l'ast. *Odeon* passaria a la història.

«Gianmaria Zanchini», continua la veu en off, «cinquanta-quatre anys, piemontès però romà d'adopció, antic partisà, periodista especialitzat en crònica negra. Al llarg dels anys també ha destacat, sempre amb pseudònim, com a explorador de l'ignot i narrador de mons misteriosos. Es va saber fer un lloc en el corrent inaugurat pel best-seller mundial *Le matin des magiciens*, dels francesos Pauwels i Bergier, però amb un punt de vista original, més en consonància amb els interessos del públic italià. Menys alquímia i ciències ocultes i més història, cultures exòtiques i paisatges atractius».

En Zanka continua teclejant, aparentment impertorbable, tec-tec-tec-tec. Fins el més crèdul dels espectadors s'ha pogut adonar que actua. Qui és capaç de concentrar-se en la feina amb una tropa de tafaners voltant per casa?

La càmera explora l'escriptori, s'atura en una pila de llibrets i revistes.

«Zanchini», però ja li podeu dir Zanka, «és autor d'una desena de llibres, sempre entre els més venuts, amb títols com *Ulisses cosmonauta*…»

I se'n veu la coberta. El fotomuntatge d'una trirrem grega navegant en un cel estelat.

«…o *Ciència-ficció de l'edat del bronze*…»

El dissenyador gràfic del llibre no s'hi havia escarrassat gaire: una estàtua de Zeus al moment de llançar un llamp. De fons, el cel estelat.

«…o el seu últim títol, *Robinson de les galàxies*…»

Sota el títol, un nàufrag vestit amb parracs, en un rai a la deriva, sempre amb el cel estelat a darrere.

«…tots publicats per la maquiavèl·lica editorial Pepper&Co. Amb el seu darrer llibre, Zanka ha guanyat el Prestatge d'Or 1977».

Entra un solo de percussió, de ressons flamencs, escandint la seqüència d'imatges de farciment: les línies de Nazca del sud del Perú, pintures de les coves d'Altamira, gravats rupestres de Valcamonica, siluetes de muntanyes de la Val di Susa, roques erosionades pel vent a ves a saber quin desert… Mentrestant, la veu prossegueix:

«Tots els seus textos giren al voltant d'una hipòtesi: que en temps antics, o fins i tot en època prehistòrica, l'espècie humana va entrar en contacte amb viatgers de fora del planeta. Això s'hauria esdevingut en molts punts de la Terra, i d'aquests "encontres a la tercera fase" (expressió en voga gràcies a Hollywood) en restarien traces encara per interpretar. Gràcies a Zanka i a alguns acòlits seus, les teories paleocosmonàutiques, així batejades per ell mateix, avui dia constitueixen tot un fenomen».

En Zanka deixa de teclejar i mira a càmera. La música calla i la veu en off li fa la primera pregunta:

—Senyor Martin Zanka, és veritat que les piràmides són obra dels marcians?

L'entrevistat sembla arrufar el nas, només un instant; caldria aturar la imatge per assegurar-se'n, però en aquella època a les cases no hi havia vídeos, la televisió era un flux indeturable, fotogrames que passaven i desapareixien.

En Zanka respon:

—Jo no he sostingut mai una ximpleria com aquesta. Als meus llibres formulo hipòtesis, interrogants que la ciència no s'ha plantejat i que el lector ha de retenir. Diguem que ho hauria de rumiar per donar-hi una resposta personal. –Ara al rostre hi fulgura un lleu somriure.– Jo soc un socràtic.

—A Sòcrates el van enverinar, i vostè tampoc sembla anar curt d'enemics i detractors.

El somriure d'en Zanka s'eixampla.

—Les meves hipòtesis couen, incomoden. Als meus llibres proposo deixar de banda, ni que sigui per un moment, les nostres conviccions més arrelades. Buscar testimonis d'una antiga relació entre les civilitzacions terrestres i les d'altres planetes significa qüestionar la idea que l'*Homo sapiens* és el centre de l'univers, el punt màxim en l'escala de la vida, l'observador privilegiat del cosmos, l'objectiu final de la creació i de la redempció, a imatge i semblança de Déu. Ja pots suposar que això molesta molta gent.

—I tot i això vostè està molt de moda per ser un inconformista: ven llibres a cabassos i no sembla que desentonin gaire amb l'esperit del temps. Només cal pensar en la pel·lícula de l'Spielberg, *Encontres a la tercera fase*: ja és rècord de taquilla a mig món.

Els pòmuls d'en Zanka s'abaixen imperceptiblement. Els costats de la boca no es mouen.

—Els meus llibres tenen èxit de públic perquè som en una etapa revolucionària en molts aspectes. Pel que fa a les trobades amb alienígenes, ja entenc la fascinació pels plats voladors, però és un tema que cal tractar amb cert mètode, sense deixar-se enlluernar per la primera llum que brilla allà dalt.

Tall. Ara veiem en Zanka de cos sencer. Una gavardina de pell sobre el jersei negre de coll alt, texans, botins. Posat juvenil. No és a casa: passeja per les sales d'una exposició, tal vegada un museu.

> «El pròxim llibre de Zanka es titularà *Astronaus a Luni*. Ell mateix ens explica el motiu d'aquest títol tan xocant.»

—Senyor Zanka, on som ara?

—A la Toscana, i més concretament a Pontremoli. Això és el museu de les estàtues menhir, que es va obrir ara fa tres anys.

—Què són les estàtues menhir?

—Són unes troballes importantíssimes. –Mentre en Zanka parla il·lustren les seves paraules amb un muntatge típic d'*Odeon*: els Alps Apuans vistos des de ponent; una passada ràpida d'escultures antropomorfes, estilitzades, de cap triangular o com si portessin caputxa; l'astronauta Edward White flotant a l'espai, lligat amb una cinta de seguretat a la càpsula *Gemini 4*; primer pla d'una estatueta.– Són escultures que

es remunten a més de cinc mil anys enrere, nombroses a la zona de la Lunigiana. Figures humanes, moltes amb una mena de caputxa semblant al casc dels cosmonautes actuals. Al llibre que escric ara les relaciono amb altres d'esculpides o gravades a la roca també fa mil·lennis i en indrets molt allunyats d'aquí.

—I quina conclusió en treu?

—És possible que a la Lunigiana, a l'època neolítica, la població autòctona rebés la visita o visites d'éssers antropomorfs arribats de l'espai i després provessin de representar-los per tal de conservar-ne i transmetre'n el record. Aquells éssers van interactuar amb comunitats humanes en punts diversos del nostre planeta, d'aquí les similituds entre escultures. És d'això que s'ocupa la paleocosmonàutica.

Música en dissolució, un altre canvi de pla: el cartell d'*Encontres a la tercera fase*, que precisament aquells dies s'estrenava a Itàlia.

A la pantalla, imatges de la pel·lícula: el científic francès Claude Lacombe en missió a la zona de Dharamshala, a l'Índia, on centenars de persones, potser milers i tot, han albirat plats voladors. El senyor Lacombe aplega i dirigeix la gentada com si fos un cor, per reconstruir nota per nota la melodia transmesa pels ovnis: sol4 – la4 - fa4 - fa3 - do4.

Aquest muntatge també és analògic: el paper de Lacombe l'interpreta el director François Truffaut, que s'assembla molt a en Martin Zanka.

Torna en Zanka, ara enquadrat en pla americà, de les butxaques de la gavardina cap amunt mentre de fons torna a sonar «In den Gärten Pharaos».

—Si va haver-hi contactes amb extraterrestres a la prehistòria, n'hi podria haver avui, també?

—Cap ésser racional pot descartar que en la vasta infinitud de l'univers existeixin altres civilitzacions. Si un dia entréssim en contacte amb alguna, el nostre món, la nostra cultura, se'n veurien afectats. Potser això és el que va passar en aquells temps remots, i podria ser que la nostra civilització s'hagués desenvolupat gràcies a la trobada amb una de més avançada.

Imatges de la superfície de Mart enregistrades dos anys abans per la sonda *Viking*: un vast desert pedregós. Els espectadors el van veure de color gris, però molts ja coneixien aquelles fotos (havien estat publicades en revistes de gran difusió) i sabien que eren de color carbassa, ocre, groc daurat. Vista des de dalt, una formació rocosa sembla el morro d'un mico esculpit.

—Senyor Zanka, què ens pot dir de Mart? Hi ha hagut mai vida al planeta que tenim davant nostre?

En Zanka en primer pla.

—En una vella novel·la russa l'autor imagina que els marcians duen a la pràctica el socialisme. Però veient com ha quedat el seu planeta –i fa l'ullet a la càmera–, diria que no se'n van acabar de sortir.

Tall, sintonia. El reportatge següent tracta d'un local de Nova York on es balla música disco amb patins. Giragonses i tombarelles sobre rodes.

L'opinió d'en Zanka sobre el seu debut televisiu és prou coneguda per poder-se imaginar de quin humor devia estar aquell vespre.

Va apagar el televisor, un dels pocs en color de tot el país.

Va deixar anar el comandament a distància, un altre estri que moltíssims tampoc havien ni vist. Es va deixar caure a la butaca i se sentí sol.

Sol, dins el pis que ara ja coneixien milions de persones.

Sol i envoltat de tota una Roma… No, de tota una Itàlia que l'havia vist fer aquell paperot de ximple.

Mirar-se havia estat una experiència penosa: aquella pensada estúpida d'asseure'l a la màquina d'escriure a teclejar, les preguntes amb intenció foteta, les cobertes dels seus best-sellers, tan banals… Ell sempre havia estat esquiu, era la primera vegada que acceptava una entrevista per televisió, i havia estat un desastre. Maldestre, amb aquell to de setciències, i picant l'ullet al final… Com se li havia acudit? Ell no era així, no feia aquelles coses de seductor de pa sucat amb oli.

La televisió et fa fals, va pensar.

O potser al contrari, potser ensenya la veritat.

Va veure la seva carrera sota una llum patètica.

Va pensar en els dos últims anys, en les peripècies del seu fill i en l'última novetat, un altre viatge a la Lunigiana. Aquest cop no pas per les estàtues menhir, sinó per una deessa etrusca. On l'havia ficat, el paperet?

Va sonar el telèfon i tots els objectes de la tauleta del costat de la butaca van vibrar. En Zanka despenjà l'auricular, baquelita freda contra l'orella.

Una veu familiar li va travessar el timpà amb exclamacions entusiastes.

—Bravo, Marty, molt bé! –va exclamar el seu editor–. Gran propaganda!

—Ei, Paolo. Vols dir? Doncs jo he estat a punt de canviar de cadena.

—Què dius ara! Si ha estat fantàstic, Marty, creu-me! Fascinant, misteriós, sensual i tot, ves què et dic! Ja veuràs quin fart de vendre que ens farem, amb el llibre nou!